

Seat No. : _____

NI-110

December-2015

B.A., Sem.-III

CC-203 : Sanskrit

ऋग्वेदसूक्तावली (नियतांशः)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना :

(1) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

Instructions :

The numbers on right-side indicate marks.

(2) પ્રશ્નપત્રમાં દર્શાવેલ પ્રશ્નક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખવા.

Write question number in the answer book as per question paper.

1. (A) ‘अग्नि’ शब्दनो अर्थ समझावी, ‘अग्निदेवता’ना मुख्य लक्षणो ज्ञावाओ. **10**

Explain the meaning of ‘अग्नि’ and give the principal characteristics of ‘अग्निदेवता’.

अथवा/OR

‘इन्द्रदेवता’नुं स्वरूप ज्ञावावी, તેમનાં પરાક્રમો અંગે વિસ્તૃત નોંધ લખો.

Inform the original form of ‘इन्द्रदेवता’ and write a detailed note on his adventures.

(B) નીચેના મંત્રોમાંથી ગમે તે એકનો આવશ્યક વિવરણ આપી અનુવાદ કરો : **4**

Translate with necessary explanatory notes any **one** of the following :

(1) अग्निर्होता क्विक्रतुः सत्यश्चित्रश्रवस्तमः ।

देवो देवेभिरा गमत् ॥ १-१.५ ॥

(2) येनेमा विश्वा च्यवना कृतानि यो दासं वर्णमधरं गुहाकः ।

श्वध्नीव यो जिगीवां लक्षमाददर्यः पुष्टानि स जनास इन्द्रः ॥ २-१२-४ ॥

2. (A) ऋग्वेदना 10માં મંડળમાં આવેલ પુરુષસૂક્તનું રસદર્શન કરો. **10**

Critically appreciate the assence of પુરુષસૂક્તમ્ belonging to ઋગ્વેદ 10 મણ્ડલ.

अथवा/OR

ઋગ્વેદના દાર્શનિક સૂક્ત તરીકે ‘પુરુષસૂક્ત’નું મૂલ્યાંકન કરો.

Evaluate the પુરુષસૂક્તમ્ as a Rigvedic Philosophical hymn.

NI-110

1

P.T.O.

(B) नीचेना भंत्रोभांथी गभे ते अेकनो आवश्यक विवरण आपी अनुवाद करो : 4

Translate with necessary explanatory notes any **one** of the following :

- (1) सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
स भूमिं विश्वतो वृत्वात्यतिष्ठदशाङ्गुलम् ॥ १०-९०.१ ॥
- (2) तस्माद्यज्ञात् सर्वहुतः संभृतं पृषदाज्यम् ।
पशून् तौशक्रे वायव्यानारण्यान् ग्राम्याश्च ये ॥ १०.९०.८ ॥

3. (A) ऋग्वेदभां आवता संवादसूक्तोना नाम जशावी, विश्वामित्र-नदी संवादसूक्तम्नु रसदर्शन करो. 10

Inform the name of 'संवादसूक्त' belonging ऋग्वेद's and appreciate the assence of विश्वामित्र-नदी संवादसूक्तम्.

अथवा/OR

ऋग्वेदना पुरुरवसुर्वश्योःसंवादसूक्तम्नी विशिष्टता जशावो.

Explain the speciality of ऋग्वेद-पुरुरवसुर्वश्योःसंवादसूक्तम्.

(B) नीचेना भंत्रोभांथी गभे ते अेकनो आवश्यक विवरण आपी अनुवाद करो : 4

Translate with necessary explanatory notes any **one** of the following :

- (1) रमध्वं मे वचसे सौम्याय ऋतावरीरूप मुहूर्तमेवैः ।
प्र सिन्धुमच्छा बृहती मनीषावस्युरह्वे कुशिकस्य सूनुः ॥ ३-३३-५ ॥
- (2) इषुर्न श्रिय इषुधेरसना गोषाः शतसा न रंहिः ।
अवीरे क्रतो वि दविद्युत्तन्नोरा न मायु चितयन्त धुनयः ॥ १०-९५-३ ॥

4. 'वेद' शब्दनो अर्थ जशावी, ऋग्वेदसंहिता विशे विस्तृत नोध लखो. 14

Explain the meaning of the word वेद and write a detailed note on ऋग्वेदसंहिता.

अथवा/OR

विवरणात्मक नोध लखो : (गभे ते भे)

Write a explanatory notes any **two** of the following :

- (1) अथर्ववेदसंहिता ।
(2) वैदिकस्वरांकन ।
(3) नाम-रूपपदानि ।
(4) सामवेदसंहिता ।

5. (A) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

8

Fill in the blanks by use of appropriate word :

- (1) ઋગ્વેદનો આરંભ _____ દેવની સ્તુતિથી થાય છે.
Rigveda begins with praying lord _____.
(इन्द्र, विष्णु, अग्नि, वरुण)
- (2) इन्द्र ने _____ ના દેવ માનવામાં આવે છે.
Indra is considered to be the lord of _____.
(प्रकाश, अन्धकार, वृष्टि, विद्युत्)
- (3) પુરુવા-ઉર્વશી સંવાદસૂક્તમ્ના દૃષ્ટા _____ ઋષિ છે.
Pururava-Urvashi hymn's seer _____ Rishi.
(गौतम, विश्वामित्र, वशिष्ठ)
- (4) વિશ્વામિત્ર _____ નદીઓ જોડે સંવાદ કરે છે.
Vishwamitra communicates with _____ rivers.
(विपाट-शुतुद्री, गङ्गा-यमुना, गोदावरी-नर्मदा)
- (5) પુરુષ-સૂક્તમાં બ્રાહ્મણોને _____ સ્થાને માનવામાં આવ્યા છે.
Brahmins are considered to be _____ according to પુરુષસૂક્ત.
(बाहू, उरु, मुख, पाद)
- (6) વેદમાં સામાન્ય રીતે દરેક શબ્દમાં એક _____ સ્વર હોય છે.
Usually every word has one _____ swara in veda.
(उदात्त, अनुदात्त, स्वरित, प्रदय)
- (7) શુક્લ યજુર્વેદના દૃષ્ટા _____ ઋષિ છે.
Shukla Yajurveda's seer is _____ saint.
(वैशम्पायन, वशिष्ठ, याज्ञवल्क्य, विश्वामित्र)
- (8) ભાષાના નાનામાં નાના એકમને _____ કહેવાય છે.
The smallest unit of language is known as _____.
(स्वर, व्यंजन, वर्ण, शब्द)

(B) જોડકાં જોડો :

6

Match the following :

(1) અગ્નિસૂક્તમ્	–	મધુચ્છન્દા ।
(2) દાર્શનિકસૂક્તમ્	–	ઇન્દ્રસૂક્તમ્ ।
(3) ન દ્યઃ વિશ્વામિત્રશ્ચ	–	આર્ષી સંહિતા ।
(4) કૃષ્ણદ્વૈપાયનવ્યાસ	–	પુરુષસૂક્તમ્ ।
(5) અથર્વવેદ સંહિતા	–	સંવાદસૂક્તમ્ ।
(6) ગૃત્સમદ ઋષિઃ	–	સંહિતાકર્તા ।

